บทที่ ๑

ความรู้เกี่ยวกับศาสนพิธี

สังคมไทยถือว่าศาสนามีความสำคัญต่อวิถีการดำเนินชีวิตของคนในสังคม จนกลายเป็นวัฒนธรรมประเพณีที่มีผลต่อความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ความศรัทธาของประชาชน ดังนั้น ศาสนาจึงเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจในการประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้ประชาชนพลเมืองได้ใช้หลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ มาเป็นเครื่องมือในการประพฤติปฏิบัติตน ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาจิตใจของตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ให้มีความมั่นคงและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เกิดความสมานฉันท์ แต่การที่ประชาชนพลเมืองจะเข้าถึงหลักธรรมอันเป็นแก่นแท้ของศาสนานั้น เป็นสิ่งที่กระทำได้ยาก เนื่องจากผลของการกระทำมีลักษณะเป็นนามธรรมเช่นเดียวกับเรื่องการศึกษาที่จะทำให้ผู้ที่รับการศึกษาได้เกิดปัญญาจริง ๆ ย่อมเห็นผลช้าไม่เหมือนการสร้างวัตถุต่าง ๆ ที่สามารถเห็นผลได้รวดเร็วทันใจ ดังนั้น ศาสนาทุกศาสนาจึงจำเป็นต้องมีพิธีกรรมทางศาสนาเป็นเครื่องมือในการให้ศาสนิกชนของตนใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาที่มีลักษณะเป็นรูปธรรมร่วมกัน ปราชญ์ทั้งหลายจึงได้ให้ความสำคัญของศาสนพิธีไว้ว่า “เป็นดังเปลือกของต้นไม้ ซึ่งทำหน้าที่ห่อหุ้มแก่นของต้นไม้ คือ เนื้อแท้อันเป็นสาระสำคัญของศาสนาไว้” ซึ่งเมื่อกล่าวให้ถูกต้อง ก็สามารถกล่าวได้ว่า ศาสนพิธีและศาสนธรรมของศาสนาทั้งสองส่วนนี้ ย่อมมีความสำคัญเสมอกัน ต้องอาศัยซึ่งกันและกัน เพราะหากไม่มีศาสนธรรมอันเป็นแก่นแท้ของศาสนา ศาสนพิธีก็คงจะอยู่ได้ไม่นาน หรือหากมีเฉพาะศาสนธรรมอันเป็นแก่นแท้ของศาสนา แต่ไม่มีศาสนพิธี แก่นแท้ของศาสนาก็ย่อมอยู่ได้ไม่นานเช่นกัน เพราะศาสนิกชนขาดแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาร่วมกัน ไม่มีสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นศูนย์กลางอันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจในการที่จะปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน

ศาสนพิธีหรือพิธีกรรมของพระพุทธศาสนาเป็นสิ่งที่ช่วยหล่อเลี้ยงศาสนธรรมอันเป็นแก่นแท้ของพระพุทธศาสนาไว้ ดังนั้น การกระทำศาสนพิธีหรือพิธีกรรมต่าง ๆ ในทางพระพุทธศาสนา ควรที่จะต้องมีการแนะนำและให้ผู้ร่วมพิธีได้ศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับพิธีต่าง ๆ ให้ถ่องแท้ตามหลักการทางพิธีกรรมของพระพุทธศาสนา เพื่อผู้ปฏิบัติจะได้นำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามจุดมุ่งหมายในศาสนพิธีนั้น ๆ เนื่องจากศาสนพิธีจัดเป็นวัฒนธรรมและจารีตประเพณีของชาติที่มีการสืบสานกันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ซึ่งการปฏิบัติศาสนพิธีจะต้องทำให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อก่อให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาในการดำเนินกิจกรรมด้านพิธีของศาสนา ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญของพุทธศาสนิกชน เพราะการดำเนินกิจกรรมของพิธีกรรมต่าง ๆ ถือเป็นก้าวแรกที่มีความเป็นรูปธรรมของการก้าวเข้าสู่หลักการของพระพุทธศาสนาที่เป็นการเสริมสร้างคุณค่าทางด้านจิตใจ รวมทั้งการธำรงรักษาเอกลักษณ์ของชาติและพระพุทธศาสนา ผู้ทำหน้าที่เป็นผู้นำในการปฏิบัติงานศาสนพิธีจึงควรมีความรู้ความสามารถและความเข้าใจอย่างถูกต้อง เนื่องจากศาสนพิธีเป็นการสร้างระเบียบแบบแผนแบบอย่างที่พึงปฏิบัติในศาสนานั้น ๆ ตามหลักการความเชื่อในศาสนาที่ตนนับถือ เมื่อนำมาใช้ในทางพระพุทธศาสนาย่อมหมายถึง ระเบียบ แบบแผน และแบบอย่างที่พึงปฏิบัติในพระพุทธศาสนา ซึ่งบางท่านเรียกว่า “พุทธศาสนพิธี”

ประโยชน์ของศาสนพิธี การปฏิบัติศาสนพิธีที่ถูกต้องเรียบร้อย งดงาม ย่อมเพิ่มพูนความศรัทธาปสาทะแก่ผู้ที่ได้พบเห็น เป็นเครื่องแสดงเกียรติยศของเจ้าภาพและผู้เข้าร่วมพิธี ทั้งยังเป็นการรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของชาติไว้

ประเภทของศาสนพิธีทางพระพุทธศาสนา

๑) กุศลพิธี คือ พิธีกรรมที่เนื่องด้วยการอบรมเพื่อความดีงามทางพระพุทธศาสนาเฉพาะตัวบุคคล เช่น การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ การเวียนเทียนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา การรักษาศีลต่าง ๆ

๒) บุญพิธี คือ การทำบุญอันเป็นประเพณีในครอบครัว ในสังคม เกี่ยวเนื่องกับวิถีชีวิตของสังคม เช่น พิธีทำบุญงานมงคล พิธีทำบุญงานอวมงคล

๓) ทานพิธี คือ พิธีถวายทานต่าง ๆ เช่น ปาฏิบุคลิกทาน การถวายสังฆทาน การถวายกฐิน ผ้าป่า ผ้าอาบน้ำฝน และอื่น ๆ

๔) ปกิณกพิธี คือ พิธีเบ็ดเตล็ด เกี่ยวกับมารยาทและวิธีปฏิบัติศาสนพิธี เช่น วิธีตั้งโต๊ะหมู่บูชา จัดอาสนะสงฆ์ วิธีวงด้ายสายสิญจน์ วิธีจุดธูปเทียน วิธีแสดงความเคารพ วิธีประเคนของพระสงฆ์ วิธีทอดผ้าบังสุกุล วิธีทำหนังสืออาราธนาและใบปวารณา วิธีอาราธนาศีล อาราธนาพระปริตร อาราธนาธรรม วิธีกรวดน้ำฯลฯ

ประเภทของงานศาสนพิธี

งานพระราชพิธี

เป็นงานที่พระมหากษัตริย์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดขึ้นเป็นประจำปี เช่น พระราชพิธีฉัตรมงคล พระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา หรืองานที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดขึ้นเป็นกรณีพิเศษ เช่น พระราชพิธีอภิเษกสมรส พระราชพิธีสมโภชเดือนและขึ้นพระอู่

งานพระราชกุศล

เป็นงานที่พระมหากษัตริย์ทรงบำเพ็ญพระราชกุศล งานพระราชกุศลบางงานต่อเนื่องกับงานพระราชพิธี เช่น พระราชกุศลมาฆบูชา พระราชกุศลทักษิณานุประทานพระบรมอัฐิสมเด็จพระบรมราชบุพการี พระราชกุศลทรงบาตร

งานรัฐพิธี

เป็นงานพิธีที่รัฐบาลหรือทางราชการจัดขึ้นเป็นประจำปี โดยกราบทูลเชิญพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนิน ทรงเป็นประธานประกอบพิธี เช่น รัฐพิธีที่ระลึกวันจักรี รัฐพิธีฉลองวันพระราชทานรัฐธรรมนูญ ซึ่งปัจจุบันทรงรับเข้าเป็นงานพระราชพิธี

งานราษฎร์พิธี

เป็นงานทำบุญตามประเพณีนิยมที่ราษฎรจัดขึ้นเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและชุมชน หรือเป็นการทำบุญเพื่ออุทิศผลให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วในโอกาสต่าง ๆ ซึ่งเป็นการจัดตามความศรัทธาและความเชื่อที่ถือปฏิบัติสืบทอดกันมาตามท้องถิ่นหรือชุมชนนั้น ๆ

องค์ประกอบของพิธี

๑) พิธีกรรม คือ การกระทำที่เป็นวิธีการเพื่อให้ได้รับผลสำเร็จและนำไปสู่ผลที่ต้องการ อันเป็นเครื่องน้อมนำศรัทธาที่จะพาเข้าสู่เป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของผู้ที่จัดกิจกรรมนั้น ๆ และสามารถน้อมนำให้ผู้ศรัทธาเข้าถึงธรรมที่สูงขึ้น

๒) พิธีการ คือ ขั้นตอนของพิธีที่กำหนดไว้ตามลำดับตั้งแต่เริ่มต้นพิธีจนจบพิธี เพื่อให้การจัดกิจกรรมในพิธีนั้น ๆ เป็นไปด้วยความถูกต้อง เรียบร้อย และสวยงาม อันนำมาซึ่งความศรัทธาและความเชื่อในการจัดกิจกรรมร่วมกัน ทั้งในส่วนผู้ที่เข้าร่วมพิธีและผู้ที่พบเห็น

๓) พิธีกร คือ ผู้ดำเนินรายการประกอบพิธีกรรมนั้น ๆ ให้เป็นไปตามขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้ โดยทำหน้าที่รับผิดชอบในด้านพิธีการ ประสาน ควบคุม และกำกับพิธีการต่าง ๆ ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามกำหนดการ ในกรณีที่เป็นพิธีกรทางศาสนา จะเรียกว่า **“ศาสนพิธีกร”** ซึ่งหมายถึงผู้ทำหน้าที่ควบคุมและปฏิบัติศาสนพิธี ให้ถูกต้องตามพิธีกรรมทางศาสนาตลอดจนประสานงานเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมในพิธีนั้น ๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

คุณสมบัติของศาสนพิธีกร

๑) ความรู้ ความสามารถ ในการปฏิบัติศาสนพิธี

๒) มีไหวพริบ ปฏิภาณ ตัดสินใจ และแก้ไขข้อขัดข้องได้รวดเร็วและเรียบร้อย

๓) มีความแม่นยำ ละเอียด รอบคอบ

๔) แต่งกายและปฏิบัติตนให้เหมาะสมตามกาลเทศะ มีมารยาทเรียบร้อย

๕) สามารถประสานงาน ควบคุม กำกับพิธีการได้ดี

ลำดับของศาสนพิธี

การเตรียมการ

เมื่อมีการปรึกษาหารือและมีข้อตกลงกันเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ในการจัดพิธีเนื่องในโอกาสต่าง ๆ นั้น ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ในการเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมจะต้องมีการเตรียมการดังนี้

๑) การเตรียมสถานที่

๒) การเตรียมอุปกรณ์

๓) การเตรียมบุคลากร

๔) การเตรียมกำหนดการ

การเตรียมสถานที่

กิจกรรมแรกที่ผู้ดำเนินกิจกรรมควรคำนึงถึง คือ การเตรียมสถานที่ ควรคำนึงถึงความเหมาะสมของสถานที่ งานที่จะจัดเป็นงานพิธีใด งานมงคล หรืองานอวมงคล สถานที่นั้นมีความเหมาะสมกับการจัดพิธีหรือไม่เพียงใด ซึ่งจะได้มีการวางแผนในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับสถานที่ โดยมีหลักการพิจารณา ดังนี้

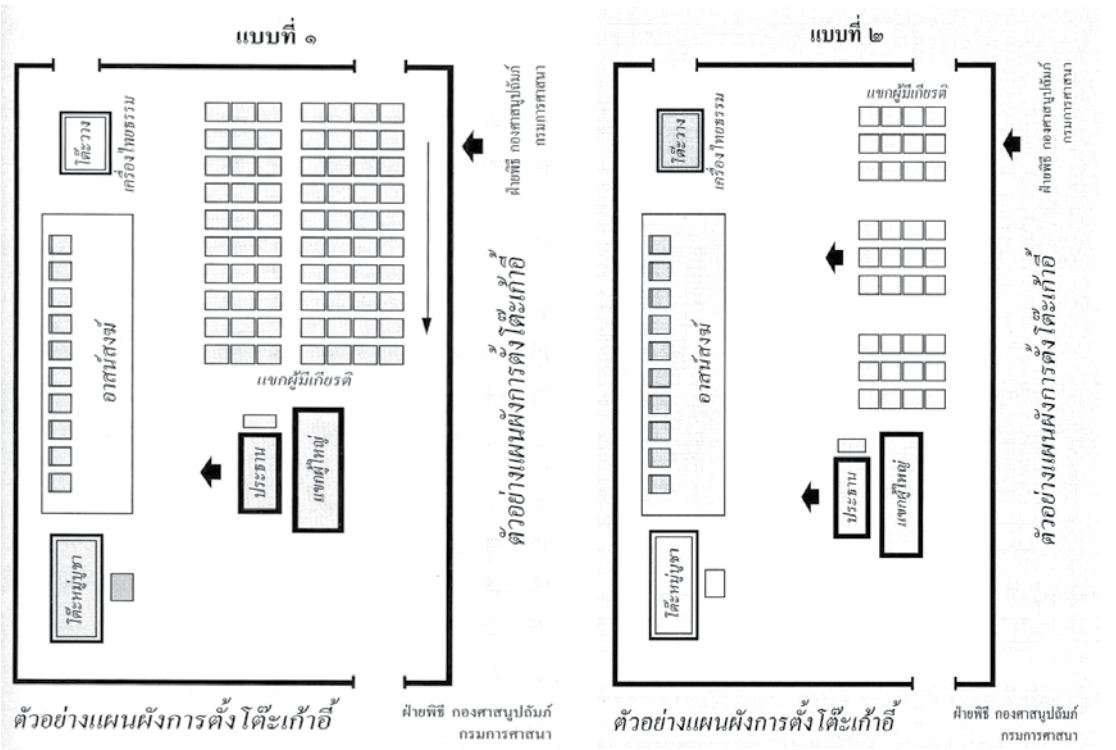
๑) ความเหมาะสมของสถานที่ในการจัดพิธี

๒) มีความกว้างขวาง เพียงพอกับการรองรับผู้ร่วมพิธี

๓) สะอาด สะดวก ปลอดภัย

๔) ไม่มีเสียงรบกวน

ผังการจัดสถานที่

แบบอย่างการจัดเตรียมสถานที่

การจัดที่นั่งผู้มาร่วมงาน

การจัดอาสน์สงฆ์

การจัดอาสน์สงฆ์ในงานสวดพระอภิธรรม

การจัดเตรียมเครื่องไทยธรรมไว้ท้ายอาสน์สงฆ์

การจัดสถานที่จัดเลี้ยงอาหารผู้มาร่วมงาน

การเตรียมอุปกรณ์

การเตรียมอุปกรณ์ เป็นสิ่งจำเป็นของพิธีต่าง ๆ ซึ่งผู้ทำหน้าที่ศาสนพิธีกรควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพิธีการหรือพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น วัตถุประสงค์ของการจัดศาสนพิธีเป็นงานมงคล งานอวมงคล หรือการจัดงานมงคลและงานอวมงคลพร้อมกัน ซึ่งแต่ละงานจะต้องใช้อุปกรณ์ในการประกอบพิธีที่แตกต่างกัน เช่น งานมงคลสมรส งานวางศิลาฤกษ์ เป็นต้น

อุปกรณ์หลักที่ใช้ในงานศาสนพิธี

๑) โต๊ะหมู่บูชา พระพุทธรูป แท่นกราบ

๒) แจกันดอกไม้ หรือพานพุ่ม

๓) กระถางธูป เชิงเทียน

๔) ธูป เทียน บูชาพระ

๕) เทียนชนวน

๖) ที่กรวดน้ำ

๗) สำลี กรรไกร เชื้อชนวน (น้ำมันเบนซินผสมกับเทียนขี้ผึ้งแท้)

๘) ใบปวารณา และจตุปัจจัยไทยธรรม

๙) เครื่องขยายเสียงพร้อมอุปกรณ์

๑๐) เครื่องรับรองพระสงฆ์ เช่น น้ำร้อน น้ำเย็น อาสน์สงฆ์หรือพรมนั่ง เสื่อ หมอนพิง กระดาษเช็ดมือ กระโถน เป็นต้น

การจัดโต๊ะหมู่บูชากรณีพระราชวงศ์เสด็จฯ เป็นองค์ประธาน

การจัดโต๊ะหมู่บูชาลักษณะเต็มรูปแบบ

การจัดโต๊ะหมู่บูชาแบบประยุกต์

ที่กรวดน้ำ

พัดยศสมณศักดิ์

พัดรองหรือตาลปัตร

พานพุ่ม

เครื่องสักการะ

ครอบน้ำมนต์และที่ประน้ำพระพุทธมนต์

สายสิญจน์

กระบะมุก

เทียนชนวน

อุปกรณ์เฉพาะพิธี (เพิ่มจากอุปกรณ์หลัก)

พิธีงานมงคล

๑) ภาชนะ น้ำพระพุทธมนต์ เช่น ครอบน้ำมนต์/บาตร/ขัน ที่ประพรมน้ำพระพุทธมนต์ (มัดหญ้าคา ใบมะยม ดอกไม้เงินทอง)

๒) สายสิญจน์

๓) เทียนน้ำมนต์ (เทียนขี้ผึ้งแท้ นิยมขนาดน้ำหนัก ๑ บาท)

๔) พานรองสายสิญจน์ จำนวน ๒ พาน

พิธีมงคลสมรส

๑) มงคลแฝด

๒) โถปริกแป้งกระแจะสำหรับเจิม

๓) สังข์

๔. หมอนกราบ ๒ ใบ

พิธีวางศิลาฤกษ์

๑) แผ่นศิลาฤกษ์

๒) ไม้มงคล ๙ ชนิด คือ ไม้ชัยพฤกษ์ ไม้ราชพฤกษ์ ไม้สักทอง ไม้ไผ่สีสุก ไม้พะยูง ไม้ทองหลาง ไม้กันเกรา ไม้ทรงบาดาล และไม้ขนุน

๓) ค้อนตอกไม้มงคล

๔) แผ่นอิฐ ทอง-นาก-เงิน อย่างละ ๓ แผ่น (รวม ๙ แผ่น)

๕) โถปริกกระแจะเจิม

๖) ทองคำเปลวปิดศิลาฤกษ์ ๓ แผ่น พร้อมขี้ผึ้งหรือสิ่งที่ทาแผ่นศิลาฤกษ์เพื่อปิดแผ่นทอง

๗) ปูนซีเมนต์ผสมเสร็จ พร้อมเกรียงปาดปูน

๘) ตลับนพรัตน์

๙) พวงมาลัย

๑๐) ข้าวตอกดอกไม้ เหรียญเงิน และเหรียญทอง

๑๑) กระดาษ/ผ้าเช็ดมือของประธาน

พิธีเปิดป้ายอาคาร

๑) โถปริกแป้งกระแจะเจิม

๒) ทองคำเปลว ๓ แผ่น พร้อมขี้ผึ้งหรือสิ่งที่ทาสำหรับปิดแผ่นทอง

๓) ผ้าคลุมป้าย พร้อมสายชักผ้าคลุมป้าย

๔) กระดาษ/ผ้าเช็ดมือของประธาน

พิธีงานอวมงคล

พิธีสวดพระอภิธรรม

๑) ภูษาโยง (ถ้าศพมีฐานันดรศักดิ์ตั้งแต่ชั้นหม่อมเจ้าขึ้นไป ต้องเตรียมผ้าขาวกว้างประมาณ ๑๐ หรือ ๑๒ นิ้ว ยาวเสมอกับแถวพระสงฆ์ จำนวน ๑ ผืน เรียกว่า “ผ้ารองโยง”) แถบทอง หรือสายโยง สำหรับโยงมาจากหีบหรือโกศศพ

๒) เครื่องทองน้อย ๑-๒ ที่ (ตั้งหน้าหีบศพ)

๓) ตู้พระอภิธรรม พร้อมโต๊ะตั้งตู้พระอภิธรรม

๔) ผ้าไตร หรือผ้าสำหรับทอดบังสุกุล

๕) เครื่องกระบะบูชาพระอภิธรรม (ในกรณีไม่มีเครื่องกระบะบูชา ให้ใช้เชิงเทียน ๑ คู่ แจกันดอกไม้ ๑ คู่ และกระถางธูป ๑ กระถาง ตั้งหน้าตู้พระอภิธรรมแทนเพื่อจุดบูชาพระธรรม)

พิธีพระราชทานเพลิงศพ หรือฌาปนกิจศพ (อุปกรณ์เพิ่มจากการสวดพระอภิธรรม)

๑) ธรรมาสน์เทศน์ คัมภีร์เทศน์ พัดรอง ตะลุ่ม พาน

๒) เครื่องทองน้อย จำนวน ๑ ที่ (เพิ่มอีก ๑ ที่สำหรับประธานจุดบูชาพระธรรม)

๓) เทียนส่องธรรม

๔) ผ้าไตร หรือผ้าสำหรับทอดบังสุกุล

๕) เครื่องไทยธรรมบูชากัณฑ์เทศน์

พิธีทำบุญครบรอบวันตาย

๑) อัฐิ/รูปผู้ตาย/ป้ายชื่อของบรรพบุรุษ

๒) โต๊ะหมู่อีก ๑ ชุด ใช้เป็นที่บูชาอัฐิ

๓) เครื่องทองน้อย

๔) ภูษาโยง แถบทอง

๕) ผ้าไตรหรือผ้าสำหรับทอดบังสุกุล

ตัวอย่างอุปกรณ์สำหรับพิธีงานอวมงคล

เครื่องทองน้อยแก้ว (นิยมใช้กับพระสงฆ์)

เครื่องทองน้อยทองเหลือง

การตั้งอัฐิเพื่อบำเพ็ญกุศลวันมรณภาพอดีตเจ้าอาวาส

เทียนส่องธรรม

ภูษาโยง

การเตรียมบุคลากร

การเตรียมบุคลากร เป็นการแสดงถึงความพร้อมของผู้จัดงานพิธีต่าง ๆ เพื่อความสะดวกในการประสานงาน อันเป็นการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในแต่ละส่วนของผู้ปฏิบัติงาน และสามารถตรวจสอบได้ว่านิมนต์พระสงฆ์หรือยัง นิมนต์จำนวนเท่าใด ใครเป็นประธาน ใครรับภารกิจส่วนใด ใครเป็นพิธีกร ใครทำหน้าที่ศาสนพิธีกร เป็นต้น

พระสงฆ์ การนิมนต์พระสงฆ์ ควรเขียนเป็นหนังสือ หรือภาษาทางราชการ เรียกว่า “การวางฎีกานิมนต์พระสงฆ์” เพื่อถวายพระสงฆ์ไว้เป็นหลักฐาน ซึ่งประกอบด้วยข้อความสำคัญ เป็นการนมัสการให้พระสงฆ์ทราบว่า นิมนต์งานพิธีใด วัน เวลา และสถานที่ในการประกอบพิธีอยู่ที่ไหนควรแจ้งให้ชัดเจน สำหรับจำนวนพระสงฆ์ในแต่ละพิธี ไม่ได้กำหนดจำนวนมากไว้เท่าใด แต่มีกำหนดจำนวนข้างน้อยไว้ คือ ไม่ต่ำกว่า ๕ รูป ๗ รูป ๙ รูป และ ๑๐ รูป เพื่อจะได้ครบองค์คณะสงฆ์ ส่วนงานพระราชพิธี หรือพิธีของทางราชการนิยมนิมนต์พระสงฆ์ ๑๐ รูป ทั้งงานมงคลและงานอวมงคล แต่ถ้าหากเป็นพิธีบำเพ็ญกุศลสวดพระอภิธรรมศพประจำคืนนั้น นิมนต์พระสงฆ์สวดพระอภิธรรม จำนวน ๔ รูป

ฎีกา กองศาสนูปถัมภ์ กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม

ในการ พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลมาฆบูชา
ประจำปี พุทธศักราช ๒๕๕๖

ที่ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง

นิมนต์ พระชลญาณมุนี **วัด** อุทกเขปสีมาราม

ส่วดพระพุทธมนต์ **วันที่** ๒๕ กุมภาพันธ์ **พ.ศ.** ๒๕๕๖ **เวลา** ๑๖.๓๐ **น.**
วันที่ **พ.ศ** **เวลา** **น.**
วันที่ **พ.ศ.** **เวลา** **น.**

หมายเหตุ - ใช้พัดยศ - โปรดถึงก่อนเวลา
- ครองผ้าสีพระราชนิยม (ขอได้โปรดถึงก่อนเวลา ๓๐ นาที เพื่อทำวัตรก่อนเสด็จพระราชดำเนิน)

ฝ่ายพิธี กองศาสนูปถัมภ์ กรมการศาสนา
เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
โทร. ๐๒ ๔๒๒ ๘๘๐๔
โทรสาร ๐๒ ๔๒๒ ๘๘๐๑

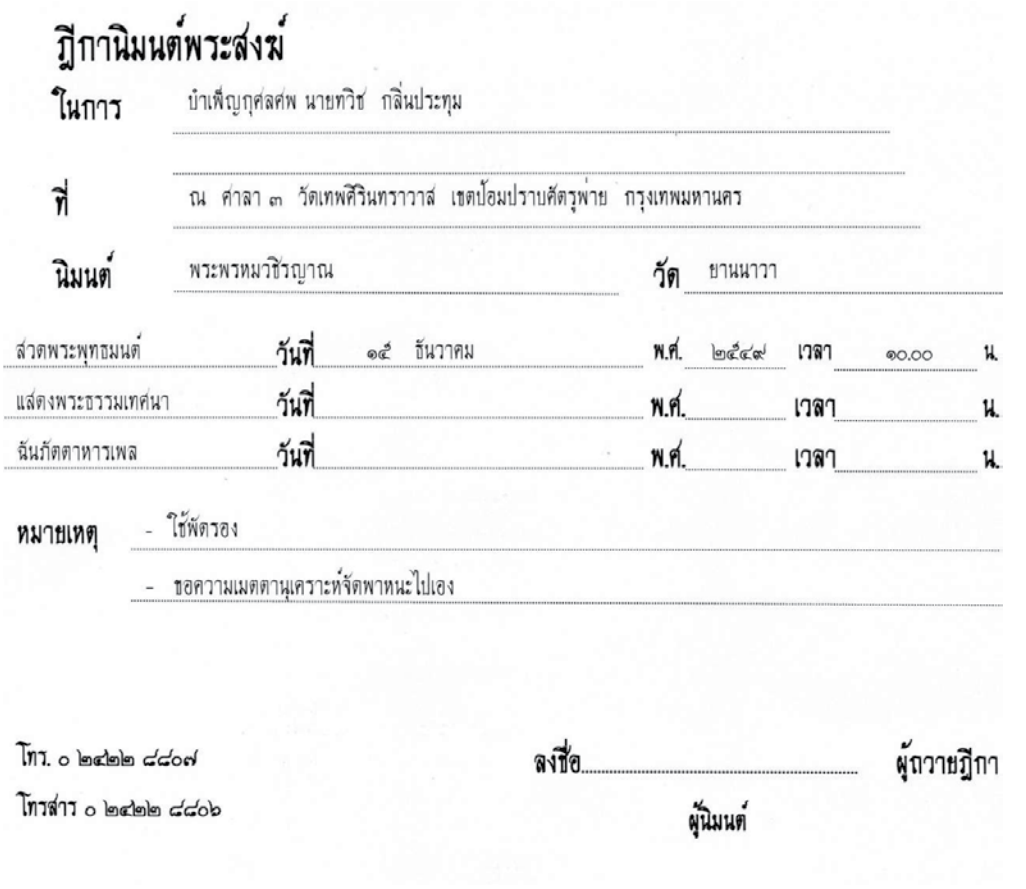
ลงชื่อ.....
(นายปรีชา กันอิยะ)
อธิบดีกรมการศาสนา
ผู้ออกฎีกา

ท่อนนี้มีเชิญรับแล้วส่งคืน ฝ่ายพิธี กองศาสนูปถัมภ์ กรมการศาสนา

อาตมภาพ พระชลญาณมุนี **วัด** อุทกเขปสีมาราม
ได้รับฎีกานิมนต์ ส่วดพระพุทธมนต์ ในการ พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลมาฆบูชา
ประจำปี พุทธศักราช ๒๕๕๖
ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง
วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ **พ.ศ.** ๒๕๕๖ **เวลา** ๑๖.๓๐ **น.** ไว้เรียบร้อยแล้ว

(ลงชื่อ).....**ผู้รับ**
(ลงชื่อ).....**ผู้ส่ง**

ตัวอย่างฎีกานิมนต์พระสงฆ์ของทางราชการ

ฎีกานิมนต์พระสงฆ์

ในการ บำเพ็ญกุศลศพ นายทวิช กลิ่นประทุม

ที่ ณ ศาลา ๓ วัดเทพศิรินทราวาส เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร

นิมนต์ พระพรหมวชิรญาณ **วัด** ยานนาวา

สวดพระพุทธมนต์	**วันที่**	๑๕ ธันวาคม	**พ.ศ.**	๒๕๔๙	**เวลา** ๑๐.๐๐ น.
แสดงพระธรรมเทศนา	**วันที่**		**พ.ศ.**		**เวลา** น.
ฉันภัตตาหารเพล	**วันที่**		**พ.ศ.**		**เวลา** น.

หมายเหตุ - ใช้พัดรอง

- ขอความเมตตาอุเคราะห์จัดพาหนะไปเอง

โทร. ๐ ๒๔๒๒ ๘๘๐๗

โทรสาร ๐ ๒๔๒๒ ๘๘๐๖

ลงชื่อ..... **ผู้ถวายฎีกา**

ผู้นิมนต์

ตัวอย่างหนังสือนิมนต์พระสงฆ์ทั่วไป

ประธานพิธี คือ บุคคลที่เจ้าภาพเชิญมาเป็นเกียรติแก่งานพิธีเพื่อทำหน้าที่เป็นประธานในพิธีซึ่งมีทั้งแบบเป็นทางการ คือ มีการเชิญโดยแจ้งให้ผู้ที่เป็นประธานทราบล่วงหน้าอย่างเป็นทางการ และแบบไม่เป็นทางการ คือ การเชิญผู้ที่มาร่วมงานทำหน้าที่เป็นประธานโดยไม่มีการแจ้งให้ทราบล่วงหน้า ซึ่งถ้าไม่เป็นทางการก็ไม่สู้กระไรนัก แต่หากเป็นทางการควรมีการจัดเตรียมสถานที่ให้เหมาะสมกับฐานะของผู้ที่เชิญมาเป็นประธานในพิธี เช่น การจัดที่นั่ง การต้อนรับ การจัดเตรียมเครื่องรับรอง เป็นต้น อันเป็นการแสดงออกถึงการให้เกียรติแก่ผู้ที่รับเชิญมาทำหน้าที่เป็นประธานในพิธีนั้น ๆ ด้วย และควรแจ้งกำหนดการของพิธีให้ผู้ทำหน้าที่เป็นประธานได้ทราบ

ศาสนพิธีกร คือ ผู้ทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการพิธีทางศาสนา ซึ่งมีความรอบรู้ในด้านพิธีการต่าง ๆ ทำหน้าที่ควบคุม ปฏิบัติการ จัดการ และประสานงานระหว่างผู้ร่วมปฏิบัติงานพิธี ตลอดจนถึงการให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาในการดำเนินกิจกรรมพิธีทางพระพุทธศาสนาได้อย่างชัดเจนและถูกต้องตามโบราณประเพณีที่ได้มีการสืบทอดกันมา

ผู้ร่วมงาน คือ ผู้ที่เจ้าภาพเชิญมาร่วมเป็นเกียรติแก่พิธี ดำเนินกิจกรรมในพิธีร่วมกัน เช่น ร่วมฟังพระสงฆ์แสดงพระธรรมเทศนา เจริญพระพุทธมนต์ เจ้าภาพควรประมาณจำนวนผู้ที่รับเชิญมาร่วมกิจกรรมให้เหมาะสมกับสถานที่ ควรกำหนดผู้ที่คอยต้อนรับผู้มาร่วมงาน กำหนดสถานที่นั่งสำหรับผู้เป็นประธาน ของที่ระลึก เป็นต้น ถ้าบุคคลที่เชิญเป็นผู้ใหญ่ เจ้าภาพควรกำหนดให้ชัดเจนว่า ใครนั่งตรงไหน อย่างไร เนื่องจากเมื่อผู้รับเชิญนั่งเรียบร้อยแล้ว ถ้ามีการเคลื่อนย้ายที่นั่งในภายหลัง ผู้รับเชิญจะเสียความรู้สึกที่ดีในการเข้าร่วมกิจกรรม

การเตรียมกำหนดการ

กำหนดการ คือ เอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อบอกลักษณะของงาน เป็นต้นว่า งานอะไร ใครเป็นประธาน สถานที่ วัน เวลาในการจัดงาน ลำดับขั้นตอนของงาน การแต่งกาย เพื่อให้ผู้ที่ร่วมในพิธี ๆ มีความเข้าใจตรงกันและทราบขั้นตอนของพิธี

กำหนดการมี ๔ ประเภท คือ

๑. หมายกำหนดการ
๒. หมายรับสั่ง
๓. พระราชกิจ
๔. กำหนดการ

หมายกำหนดการ เป็นเอกสารแจ้งกำหนดขั้นตอนของงานพระราชพิธีโดยเฉพาะ ลักษณะของเอกสารจะต้องอ้างพระบรมราชโองการ คือ ขึ้นต้นด้วยข้อความว่า **“นายกรัฐมนตรีหรือเลขาธิการพระราชวัง รับพระบรมราชโองการเหนือเกล้าฯ สั่งว่า...”** เสมอไป และในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่จะต้องส่งต้นหมายกำหนดการดังกล่าวนี้ เสนอนายกรัฐมนตรีหรือเลขาธิการพระราชวังลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

แบบอย่างหมายกำหนดการ

ที่ ๔/๒๕๕๖

หมายกำหนดการ
พระราชกุศลมาฆบูชา พุทธศักราช ๒๕๕๖

.....

เลขาธิการพระราชวัง รับพระบรมราชโองการเหนือเกล้า ฯ สั่งว่า วันมาฆบูชา พุทธศักราช ๒๕๕๖ ตรงกับวันจันทร์ที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ จึงทรงพระกรุณา โปรดเกล้า ฯ ให้กำหนดการทรงบำเพ็ญพระราชกุศลตามราชประเพณี ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ดังรายการต่อไปนี้

<u>วันจันทร์ที่ ๒๕ กุมภาพันธ์</u> ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์

เวลา ๑๗ นาฬิกา เสด็จพระราชดำเนินเข้าสู่พระอุโบสถ ทรงจุดธูปเทียน ถวายนมัสการพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร พระสงฆ์ ๓๐ รูปเจริญพระพุทธมนต์ จบแล้ว ทรงจุดธูปเทียนเครื่องทรงธรรม พระราชาคณะถวายศีลและถวายพระธรรมเทศนากัณฑ์ ๑ จบแล้ว พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ทรงประเคนจตุปัจจัยไทยธรรม พระราชาคณะถวายอติเรก ออกจากพระอุโบสถ เสด็จพระราชดำเนินกลับ

<u>การแต่งกาย</u> แต่งเครื่องแบบปกติขาว.

สำนักพระราชวัง
วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๕๖

แบบอย่างหมายกำหนดการ

ที่ ๒๒/๒๕๕๕

หมายกำหนดการ

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน

โดยขบวนพยุหยาตราทางชลมารค

วันศุกร์ที่ ๙ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๕

.....

เลขาธิการพระราชวัง รับพระบรมราชโองการเหนือเกล้า ฯ สั่งว่า นายกรัฐมนตรี ประธานกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ ได้กราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตเลื่อนการจัดขบวนพยุหยาตราทางชลมารค เสด็จพระราชดำเนินไปทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน ณ วัดอรุณราชวราราม วันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๔ ออกไปในพุทธศักราช ๒๕๕๕ เนื่องจากปัญหาอุทกภัย นั้น

ในเทศกาลถวายผ้าพระกฐิน พุทธศักราช ๒๕๕๕ นี้ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้กำหนดการเสด็จพระราชดำเนินไปทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน ณ วัดอรุณราชวราราม โดยขบวนพยุหยาตราทางชลมารค ดังรายการต่อไปนี้

<u>วันศุกร์ที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๕</u> สำนักพระราชวังและเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ จัดตกแต่งฉนวนน้ำท่าวาสุกรี ท่าวัดอรุณราชวราราม ท่าราชวรดิฐ และบริเวณท้องน้ำเจ้าพระยาซึ่งเป็นทางเสด็จพระราชดำเนินขบวนพยุหยาตราทางชลมารค และกำลังพลทอดเตรียมไว้พร้อมทุกตำแหน่งหน้าที่ขบวนพยุหยาตราทางชลมารค โดยเรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์ เทียบสะพานฉนวนท่าวาสุกรี เรือพระที่นั่งนารายณ์ทรงสุบรรณ รัชกาลที่ ๙ เทียบที่ท่าสะพานถัดไป และเรือพระที่นั่งอเนกชาติภุชงค์เป็นเรือพระที่นั่งรอง เรือพระที่นั่งอนันตนาคราชเป็นเรือทรงผ้าพระกฐิน พร้อมด้วยเรือรูปสัตว์แสนยากรตามราชประเพณี

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐินและประทับเรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์ในการนี้

เวลา ๑๕ นาฬิกา สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่งถึงท่าวาสุกรี ทหารกองเกียรติยศถวายความเคารพแตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เสด็จพระราชดำเนินไปยังสะพานฉนวนน้ำท่าวาสุกรี ผู้บัญชาการขบวนพยุหยาตรา เฝ้าทูลละอองพระบาท กราบบังคมทูลรายงานขบวนพยุหยาตราทางชลมารคและกำลังพล เสด็จพระราชดำเนินไปประทับเรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์ โปรดเกล้า ฯ ให้ผู้บัญชาการขบวนเรือพยุหยาตราเคลื่อนขบวนพยุหยาตราทางชลมารคออกจากท่าวาสุกรีไปตามชลวิถีท้องน้ำเจ้าพระยา ขณะนั้นทหารกองเกียรติยศถวายความเคารพแตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี แตร สังข์ มโหระทึก กลองชนะ ประจำเรือพระราชพิธีประโคมขึ้นพร้อมกัน ขบวนพยุหยาตราทางชลมารคเคลื่อนไปตามลำดับราชประเพณี เมื่อเรือพระที่นั่งอนันตนาคราชถึงวัดอรุณราชวราราม เทียบเรือพระที่นั่งอนันตนาคราช ที่สะพานท่าหน้ากองบัญชาการ กองทัพเรือ เจ้าพนักงานพระราชพิธีเชิญผ้าพระกฐินจากบุษบกไปยังพระอุโบสถ เรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์ จะเทียบ ณ สะพานฉนวนน้ำประจำท่าวัดอรุณราชวราราม หน้าพระอุโบสถ เรือพระที่นั่งนารายณ์ทรงสุบรรณ รัชกาลที่ ๙ เทียบ ณ สะพานฉนวนน้ำหน้าพระปรางค์วัดอรุณราชวราราม ทหารกองเกียรติยศถวายความเคารพแตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เสด็จขึ้นจากเรือพระที่นั่ง เสด็จพระราชดำเนินไปยังพระอุโบสถ เสด็จเข้าสู่พระอุโบสถ ทรงรับผ้าพระกฐินจากเจ้าพนักงานพระราชพิธี เสด็จ ฯ ไปถวายผ้าพระกฐิน ณ ที่ชุมนุมสงฆ์ตามพิธีกรรมราชประเพณีเสร็จแล้ว เสด็จฯ ไปประทับรถยนต์พระที่นั่ง เสด็จพระราชดำเนินกลับ

แต่งกายเครื่องแบบเต็มยศ สายสะพายนพรัตนราชวราภรณ์
หรือสายสะพายช้างเผือก

สำนักพระราชวัง
วันที่ ๓๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

หมายรับสั่ง คือ เอกสารที่มีผู้รับรับสั่งอัญเชิญมาสั่งให้เจ้าหน้าที่ไปปฏิบัติตามหน้าที่ราชการ

แบบอย่างหมายรับสั่ง

(แบบ ก.)

หมายรับสั่งที่ ๒๗๘๐๕ สำนักพระราชวัง

๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๓

วันขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๔๔ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สำนักพระราชวังจัดที่สำหรับลงพระนามและลงนามถวายพระพรไว้ที่ในพระบรมมหาราชวัง

วันอาทิตย์ ที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๔ เวลา ๐๙.๐๐ น. ถึงเวลา ๑๗.๐๐ น.

การแต่งกาย เครื่องแบบปกติขาว

วัน	หน้าที่ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
	นำหมายกราบเรียน นายกรัฐมนตรี ในตำแหน่งผู้บังคับบัญชา สำนักพระราชวัง เพื่อทราบ

ทั้งนี้ ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่งโดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

แบบอย่างหมายรับสั่ง

(แบบ ค.)

หมายรับสั่งที่ ๒๕๔๒ สำนักพระราชวัง

๒๔ มกราคม ๒๕๕๖

พระราชทานเพลิงศพ พระครูอาทรพิพัฒนกิจ (สุคำ สาธโร) อดีตเจ้าอาวาสวัดมิ่งเมืองมูล ณ เมรุวัดมิ่งเมืองมูล อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง

วันอาทิตย์ที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ เวลา ๑๔.๓๐ น. พระราชทานเพลิง.

อัญชิษฐา/พิมพ์ /ปกโต / ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ พระครูอาทรพิพัฒนกิจ (สุคำ สาธโร)
	เพื่อทราบ
	ติดต่อขอรับหีบเพลิงพระราชทานที่กองพระราชพิธี สำนักพระราชวัง
	ไปปฏิบัติ เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่งโดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

พระราชกิจ คือ เอกสารกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติพระราชพิธี หรือพิธีการขององค์ประธานในพิธีที่ข้าราชการผู้ปฏิบัติจะต้องสนองงานตามลำดับขั้นตอน

แบบอย่างพระราชกิจ
พระราชกิจ
พระราชกุศลทักษิณานุปทาน

วันอังคารที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๔๘

๑. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่ง จากพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต ไปยังพระบรมมหาราชวัง เข้าทางประตูวิเศษไชยศรี ประตูพิมานไชยศรี

๒. เวลา ๑๗.๐๐ น. รถยนต์พระที่นั่งเทียบที่พระทวารเทเวศรรักษา เสร็จฯ เข้าสู่พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงยืนหน้าพระราชอาสน์

๓. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จฯ ผ่านพระบรมวงศ์ไปหลังพระแท่นนพปฎลมหาเศวตฉัตร ทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการบูชาพระพุทธรูปที่หน้าพระที่นั่งบุษบกมาลา ทรงกราบ แล้วเสด็จฯ ไปที่หน้าพระแท่นนพปฎลมหาเศวตฉัตร

๔. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงจุดธูปเทียน เครื่องทองน้อยแล้ว ทรงจุดธูปเทียนเครื่องราชสักการะ ทรงกราบถวายบังคมพระบรมอัฐิ

๕. ทรงรับการถวายความเคารพของผู้มาเฝ้าฯ ประทับพระราชอาสน์ (พระสงฆ์ ๒๕ รูป สวดพระพุทธมนต์)

๖. เมื่อพระสงฆ์สวดพระพุทธมนต์ จบ (พระเทพปริยัติมุนี วัดทองนพคุณ ขึ้นนั่งยังธรรมาสน์เทศน์)

๗. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงจุดเทียนดูหนังสือเทศน์พระราชทานให้เจ้าพนักงานพระราชพิธีเชิญไปปักที่จงกลธรรมาสน์เทศน์

๘. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงจุดธูปเทียนเครื่องทรงธรรม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จฯ ไปทรงจุดธูปเทียนเครื่องทองน้อยที่หน้าพระแท่นนพปฎลมหาเศวตฉัตร สำหรับพระบรมอัฐิทรงธรรม ประทับพระราชอาสน์ที่เดิม ทรงศีล

(พระเทพปริยัติมุนี ถวายศีลและถวายพระธรรมเทศนา จบ ลงมานั่งยังอาสนสงฆ์) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จฯ ไปทรงประเคนเครื่องไทยธรรมกัณฑ์เทศน์ ประทับพระราชอาสน์ที่เดิม (เจ้าพนักงานนิมนต์พระสงฆ์ที่สวดพระพุทธมนต์ ไปนั่งยังอาสนสงฆ์ สำหรับสดับปกรณ์และลาดพระภูษาโยง) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จฯ ไปทรงทอดผ้าไตร ๒๖ ไตร ประทับพระราชอาสน์ที่เดิม (พระสงฆ์ที่สวดพระพุทธมนต์และเทศน์ สดับปกรณ์พระบรมอัฐิ) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงหลั่งทักษิโณทก (พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก ถวายพระพรลา ออกจากพระที่นั่ง) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จฯ ไปทรงกราบพระพุทธรูปที่หน้าพระที่นั่งบุษบกมาลาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงกราบถวายบังคมพระบรมอัฐิที่หน้าพระแท่นนพปฎลมหาเศวตฉัตร ทรงรับการถวายความเคารพของผู้มาเฝ้าฯ เสด็จฯ ออกจากพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ประทับรถยนต์พระที่นั่งที่พระทวารเทเวศรรักษา เสด็จพระราชดำเนินกลับ

ควรมิควรแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ขอเดชะ
ข้าพระพุทธเจ้า

๓๐ เมษายน ๒๕๔๘

กำหนดการ คือ เอกสารแจ้งกำหนดขั้นตอนของงานโดยทั่วไป เป็นของส่วนราชการหรือส่วนเอกชนจัดทำขึ้น แม้ว่างานนั้นจะเป็นงานที่เกี่ยวข้องถึงเบื้องพระยุคลบาท เช่น งานเสด็จพระราชดำเนิน ถ้าหากงานนั้นมิได้เป็นงานพระราชพิธี ซึ่งกำหนดขึ้นโดยพระบรมราชโองการแล้วเรียกว่า กำหนดการทั้งสิ้น เช่น ขั้นตอนของงานสวนสนามสำแดงความสวามิภักดิ์ของทหารรักษาพระองค์ ก็ใช้คำว่า กำหนดการ เพราะงานนี้มิใช่พระราชพิธีที่มีพระบรมราชโองการให้จัดขึ้น หากแต่เป็นทางราชการทหารจัดขึ้น เพื่อสำแดงความสวามิภักดิ์ต่อเบื้องพระยุคลบาท

แบบอย่างกำหนดการของสำนักพระราชวัง

กำหนดการ
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์พระราชทานปริญญาบัตร
แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๐
ณ อาคารหอประชุมธำรง บัวศรี มหาวิทยาลัยบูรพา
ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
วันอังคารที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๕๕๑

.....

เวลา ๑๓.๓๐ น. - สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่งจากพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต ไปยังมหาวิทยาลัยบูรพา ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

เวลา ๑๔.๓๐ น. - รถยนต์พระที่นั่งถึงมหาวิทยาลัยบูรพา ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี (วงดุริยางค์บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี)

- ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี อธิบดีผู้พิพากษาภาค ๒ ผู้บัญชาการมณฑลทหารบทที่ ๑๔ ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค ๒ นายกสภามหาวิทยาลัยบูรพา กรรมการสภามหาวิทยาลัยฯ อธิการบดี รองอธิการบดี คณบดี ผู้แทนคณาจารย์ และผู้แทนนิสิต เฝ้าฯ รับเสด็จฯ
- นายกเหล่ากาชาดจังหวัดชลบุรี ผู้แทนข้าราชการมหาวิทยาลัยบูรพาและผู้แทนนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา ทูลเกล้าฯ ถวายพวงมาลัย
- เสด็จฯ เข้าภายในอาคารหอประชุมธำรง บัวศรี ชั้น ๒ (โดยลิฟต์)
- เสด็จฯ ไปยังห้องรับรอง

- ทรงฉลองพระองค์ครุย
- ทรงลงพระนามาภิไธยในสมุดเยี่ยม
- เสด็จฯ ออกจากห้องรับรองเข้าภายในหอประชุม (ดนตรีบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี)
- ทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการบูชาพระพุทธนวราชบพิตร
- ทรงกราบ
- ประทับพระราชอาสน์
- อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา เข้าเฝ้าฯ ทูลเกล้าฯ ถวายสูจิบัตรและหนังสือที่ระลึกอธิการบดี กราบบังคมทูลเบิกพระภิกษุที่สำเร็จการศึกษา เข้ารับพระราชทานปริญญาบัตร (จำนวน ๔ รูป) สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานปริญญาบัตรแด่พระภิกษุที่สำเร็จการศึกษาตามลำดับ อธิการบดี กราบบังคมทูลเบิกผู้ทรงคุณวุฒิ เข้ารับพระราชทานปริญญากิตติมศักดิ์ (จำนวน ๗ ราย) สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานปริญญากิตติมศักดิ์ แก่ผู้ทรงคุณวุฒิ (ตามลำดับ) ขณะนี้ พระสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา) รองอธิการบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์ หัวหน้าภาควิชาจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ คณบดีวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ อาจารย์ประจำวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะสาธารณสุขศาสตร์ คณบดีคณะโลจิสติกส์ คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ คณบดีคณะเทคโนโลยีทางทะเล รองคณบดีฝ่ายบริหารและวิจัย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ รองคณบดีฝ่ายกิจการนิสิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณบดีคณะการจัดการและการท่องเที่ยว คณบดีคณะวิทยาศาสตร์ คณบดีคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ คณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ กราบบังคมทูลเบิกผู้สำเร็จการศึกษา เข้ารับพระราชทานปริญญาบัตร (จำนวน ๖,๖๕๔ ราย) สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา ตามลำดับ (ขณะนี้ พระสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา) ผู้ได้รับพระราชทานปริญญาบัตร กล่าวคำปฏิญาณ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานพระราโชวาท (จบพระราโชวาท/ดนตรีบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี)

- เสด็จฯ ไปทรงกราบที่หน้าเครื่องนมัสการ
- เสด็จฯ ออกจากหอประชุมไปยังห้องรับรอง
- ทรงเปลื้องฉลองพระองค์ครุย

เวลา ๑๙.๐๐ น. - เสด็จฯ ไปประทับรถยนต์พระที่นั่ง เสด็จพระราชดำเนินกลับพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต ถึงเวลาประมาณ ๒๐.๐๐ น.
(วงดุริยางค์บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี)

การแต่งกาย

- ข้าราชการในพื้นที่ แต่งเครื่องแบบปกติขาว
- ข้าราชการในพระองค์ แต่งเครื่องแบบปกติกากีคอตั้ง

.....

๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๑

หลักการเขียนกำหนดการ

หลักการเขียนกำหนดการ กำหนดเป็น ๓ ส่วน คือ ส่วนต้น ส่วนกลาง และส่วนท้าย

ส่วนต้น เป็นส่วนที่บอกชื่องาน สถานที่ วัน เวลา ที่จะจัดงาน

ตัวอย่างส่วนต้น

กำหนดการ พิธี.....(ทำอะไร) ณ.....(สถานที่ที่ไหน) วันที่.....เดือน.....ปี..... เวลา.....น. (เมื่อไร)
กำหนดการ **บำเพ็ญกุศลเพื่อความเป็นสิริมงคลที่ทำการกระทรวงวัฒนธรรมแห่งใหม่** **ณ ห้องประชุมกระทรวงวัฒนธรรม ชั้น ๑๙ อาคารธนาลงกรณ์ทาวเวอร์** **วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ เวลา ๑๐.๐๐ น.**

ส่วนกลาง เขียนลำดับขั้นตอนของกิจกรรมในงานพิธีนั้น ๆ ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงลำดับขั้นตอนสุดท้ายของงานพิธี

ตัวอย่างส่วนกลาง

เวลา ๐๙.๔๕ น. - ข้าราชการและผู้มีเกียรติพร้อมกัน ณ สถานที่ประกอบพิธี

เวลา ๑๐.๐๐ น. - รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม ประธานพิธีเข้าสู่สถานที่ประกอบพิธี

- จุดธูปเทียน บูชาพระรัตนตรัย
- เจ้าหน้าที่อาราธนาศีล
- ประธานสงฆ์ให้ศีล
- เจ้าหน้าที่อาราธนาพระปริตร
- พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์
- ถวายภัตตาหารเพล
- ถวายจตุปัจจัยไทยธรรม
- พระสงฆ์อนุโมทนา
- ประธานกรวดน้ำ รับพร
- พระสงฆ์พรมน้ำพระพุทธมนต์
- เป็นเสร็จพิธี

เวลา ๑๒.๐๐ น. - รับประทานอาหารร่วมกัน

ส่วนท้าย ด้านซ้ายของกำหนดการจะเขียนบอกในเรื่องการแต่งกาย หรือหมายเหตุอื่น ๆ ส่วนด้านขวาเขียนบอก ชื่อ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ที่สามารถติดต่อประสานงานได้ ของหน่วยงาน หรือผู้จัดทำกำหนดการ เนื่องจากเมื่อมีปัญหาในกำหนดการสามารถประสานงานกันได้ทันเวลาก่อนถึงพิธีการ

ตัวอย่างส่วนท้าย

หมายเหตุ แต่งกายชุดสากล หรือชุดสุภาพ	ฝ่ายพิธี กองศาสนูปถัมภ์ กรมการศาสนา โทร. ๐ ๒๔๒๒ ๘๘๐๒-๘ โทรสาร ๐ ๒๔๒๒ ๘๘๐๖

ตัวอย่างกำหนดการเต็มรูปแบบ

กำหนดการ
บำเพ็ญกุศลเพื่อความเป็นสิริมงคลที่ทำการกระทรวงวัฒนธรรมแห่งใหม่
ณ ห้องประชุมกระทรวงวัฒนธรรม ชั้น ๑๙ อาคารธนาลงกรณ์ทาวเวอร์
วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ เวลา ๑๐.๐๐ น.

เวลา ๐๙.๔๕ น. - ข้าราชการและผู้มีเกียรติพร้อมกัน ณ สถานที่ประกอบพิธี
เวลา ๑๐.๐๐ น. - รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม ประธานพิธีเข้าสู่สถานที่ประกอบพิธี
- จุดธูปเทียน บูชาพระรัตนตรัย
- เจ้าหน้าที่อาราธนาศีล
- ประธานสงฆ์ให้ศีล
- เจ้าหน้าที่อาราธนาพระปริตร
- พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์
- ถวายภัตตาหารเพล
- ถวายจตุปัจจัยไทยธรรม
- พระสงฆ์อนุโมทนา
- ประธานกรวดน้ำ รับพร
- พระสงฆ์พรมน้ำพระพุทธมนต์
- เป็นเสร็จพิธี

เวลา ๑๒.๐๐ น. - รับประทานอาหารร่วมกัน

หมายเหตุ แต่งกายชุดสากล หรือชุดสุภาพ

ฝ่ายพิธี กองศาสนูปถัมภ์
กรมการศาสนา
โทร. ๐ ๒๔๒๒ ๘๘๐๒-๘
โทรสาร ๐ ๒๔๒๒ ๘๘๐๖

การประสานกำหนดการ เมื่อดำเนินการจัดทำกำหนดการเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้ดำเนินการจะต้องแจ้งกำหนดการให้ผู้เกี่ยวข้องทราบก่อนถึงวันงานพิธี เช่น การนิมนต์พระสงฆ์ ประธานพิธี ผู้ที่รับผิดชอบในการประชาสัมพันธ์งาน ศาสนพิธีกร และผู้ร่วมปฏิบัติงาน เพื่อจะได้ทราบลักษณะขั้นตอนและแนวการปฏิบัติงาน

การปฏิบัติตามกำหนดการ เมื่อมีกำหนดการแล้ว ผู้ร่วมกิจกรรมในพิธีนั้น ๆ ต้องยึดกำหนดการเป็นหลัก เมื่อมีการตัดทอนเพิ่มเติม หรือสลับขั้นตอนในการปฏิบัติงาน หรือหากมีกรณีฉุกเฉินและปรับเปลี่ยนกำหนดการ จะต้องมีการติดต่อประสานงาน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานทุกส่วนได้รับทราบร่วมกัน หากเกิดปัญหาในการปฏิบัติงานศาสนพิธีกรจะต้องตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและแจ้งผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับทราบทันที